

V. ZABAWY TANECZNE.

Przy rozwijającej się ustawicznie ruchliwości dzieci, oraz wrażliwości na rytm, stopniowo rozbudza się tak powszechne u dzieci zamięłowanie do tańca. Czyniąc zadość tym popędom dzieci, wprowadzamy t. zw. zabawy taneczne.

W rytm skocznych melodyj wykonywują dzieci łatwe, ale estetyczne ruchy, zaczerpnięte z niektórych marszów lub z tańców popularnych, zawsze jednak z bacznem uwzględnieniem uzdolnień dziatwy. Zabawy tego typu cieszą się wielkiem wzięciem, niemniej jednak wychowawczyni strzec się winna forsowania tych ćwiczeń, a to dla następujących powodów:

- a) zabawy taneczne ze względu na szybkie, a rytmiczne ruchy należą do trudniejszych,
- b) przy ogólnem roznamiętnieniu młodzieży do tańca, czuwać musimy, ażeby w dzieciach nie szczepić skłonności tej nadmiernie. To też zabawy taneczne winny być nieliczne i pod względem trudności do małych tancerzy dostosowane, natomiast wykonane estetycznie, kulturalnie i ze ścisłem przestrzeganiem rytmu,
- c) uwzględnić głównie tańce narodowe: krakowiak, kujawiak, polonez i t. p.

50. KRAKOWIANKA.

Allegretto.

Głos pojedynczy.

Mel. lud. w opracowaniu Z. Noskowskiego.
ze zbioru „Pieśni ludu” Z. Glogera.

1. Jestem so - bie kra - ko - wianka, Hop! hop! hej - że ha!
2. U nas pięknie i wa - so - lo, Hop! hop! hej - że ha!
3. Na - sza zie - mia ta - ka ładna Hop! hop! hej - że ha!

Niechyt predko

f

p

Chór

O - pa - lo - na jak cy - ganka, Hop! hop! hej - ze na!
 Wszystko śmie je się wo - ko - lo, Hop! hop! hej - ze ha!
 Jaka nie jest chyba żadna, Hop! hop! hej - ze ha!

nej - ze ha I czapka z pa - wje - - - mi pió - - - ry, Hop! hop! hej - ze ha

Jestem sobie krakowianka,
 Hop! hop! hejże! ha!
 Opalona, jak cyganka,
 Hop! hop! hejże! ha!
 Hejże! hejże! nasze góry,
 Hop! hej! hejże! ha!
 I czapka z pawimi pióry.
 Hop! hop! hejże ha!
 U nas pięknie i wesoło,
 Hop! hop! hejże! ha!
 Wszystko śmieje się wokoło!
 Hop! hop! hejże! ha!
 Hejże! hejże! nasze góry i t. d.
 Nasza ziemia taka ładna,
 Hop! hop! hejże! ha!
 Jaka nie jest chyba żadna!
 Hop! hop! hejże! ha!
 Hejże! hejże, nasze góry i t. d.

SPOSÓB ZABAWY.

Figura 1. Strofa 1. W takt piosenki w balansowaniu rozstawianie i zestawianie rzędów. Przegrywka: „Hejże, hejże nasze góry...”

rzędy rozchodzą się w prawo i w lewo, poczem zachodzą środkiem, w parach, trzymając ręce na biodrach. Figura 2. Strofa 2. Pary zwrócone twarzą ku sobie: każdy kładzie prawą rękę na prawem ramieniu stojącego naprzeciw kolegi, druga ręka na biodrze, obrót w lewo i zamiana miejsc. Zmiana rąk i obrót w prawo, poczem powrót do swych miejsc. Przegrywka jak wyżej. Figura 3. Strofa 3. Zwrócone ku sobie twarzą szeregi balansują z prawej nogi, w takt śpiewu. Przegrywka jak wyżej. Na każde: „Hop! hop!“ należy przystupywać.

51. WIOSNA.

Melodia z „Małego śpiewnika“ Bojarskiej.
w opracowaniu Tad Czerniawskiego

Non troppo allegro.

Wio - sna, wio - na, wieś ra - do - sna! Śpie - wa ptaszek, kwitnie kwiat. Piosnki śmiechy.
Zie - mia ca - ła za - pa - chnia -- ła wo - nią świe - zych traw i zbóż. Skrzętno pszczołka

znak u - cie - chy, We - se - łą ca - ły świat. Ach, tak! Ach, tak!
wi - ta - ziół - ka i me - tyl le - ci już. ach tak! ach, tak!

To ra - do - ści znak. Ach, tak! ach tak! To ra - dości znak.
Wszędzie już ży - cia znak. Wszędzie już ży - cia znak.

Wiosna! wiosna! wieść radosna!
Śpiewa ptaszek, kwitnie kwiat.
Piosnki, śmiechy, znak uciechy,
Weselą cały świat.

Ach! tak! Ach! tak! }
To radości znak. } bis

Ziemia cała zapachniała
Wonią świeżych traw i zbóż.
Skrzętna pszczołka wita ziółka
I motyl leci już.

Ach! tak! Ach! tak! }
Wszędzie już życia znak. } bis

SPOSÓB ZABAWY.

Uczestnicy zabawy stają dwoma szeregami w odległości ośmiu kroków, zwróceniem twarzy ku sobie. Każde dziecko otrzymuje barwną wstążeczkę (bibułkową), którą trzyma jedną ręką za jeden, drugą zaś za drugi koniec. W jednym szeregu dzieci posiadają wstążeczki jednego koloru, zaś innej barwy w szeregu drugim. Od początku do połowy strofy dzieci, trzymając wstążeczki, balansują na miejscu, w takt piosenki, kołysząc wstążeczkami rytmicznie w prawo i w lewo. Od słów: „Piosenki, śmiechy...” balansują i kołyszą wstążeczkami, jak w połowie pierwszej z tą wszakże różnicą, że małymi krokami posuwają się naprzód, dążąc do spotkania z szeregiem przeciwnym. Przy ostatnich słowach pierwszej strofy szeregi już spotkały się pośrodku sali; teraz każde dziecko podaje rękę prawą swemu sąsiadowi zprzeciwka. W splecionych rękach prawych trzymają dzieci wstążeczki, które podnoszą nad głowę, zaś lewe ręce z wstążeczką opierają na biodrze.

Śpiewając pierwszy raz refren: „Ach! tak! Ach! tak! to radości znak” tańczą pary walczyka na miejscu (trzymając ręce jak wskazano wyżej). Przy powtórzeniu tego refrenu dzieci opuszczają ręce, składają sobie wzajemnie ukłon, a trzymając wstążeczki nawysokości ramion, stają w rzędzie tak, aby barwy wstążek były naprzemian. W takt strofy drugiej wszystkie dzieci, posiadające wstążeczki jednej barwy, idą cztery kroki w stronę prawą, zaś partja drugiej barwy, te same ruchy wykonywa w stronę lewą, a następnie jedno i drugie robią cztery kroki, wracając do swych miejsc w rzędzie. Powtórzenie tej figury raz jeszcze do końca strofy drugiej: różnica tu będzie jedynie

w powrocie do swych miejsc, gdyż wykonywując cztery kroki do środka, nie stajemy już w jednym rzędzie, lecz zwracamy się przy ostatnich słowach strofy twarzą do swego sąsiada zprzeciwka i stajemy przed nim. Przy pierwszych słowach refrenu, dzieci tworzą łańcuch, czyli, twarzą zwrócone ku sobie, łączą prawą rękę z prawą sąsiada zprzeciwka, zaś lewą rękę z lewą drugiego dziecka, stojącego naprzeciw. Należy też zwrócić uwagę, by wszystkie dzieci, mające jednej barwy wstążeczki stały w jednym, zaś druga barwa w drugim szeregu. W ten sposób, połączone łańcuchem rąk, w takt przy pierwszym powtórzeniu refrenu balansują wszystkie z prawej nogi (czyli jeden szereg kontra drugiego), podnosząc przytem łuki splecionych z wstążeczkami rąk rytmicznie na wysokości głowy. Zwrócić należy baczną uwagę na szczegóły następujące: 1. żeby nie mieszały się bezładnie barwy wstążeczek, 2. ruchom nóg towarzyszyć winny kołyszące ruchy rąk z wstążeczkami, 3. wstążeczki podnosić należy jednocześnie i na jednakową wysokość, 4. ruchy muszą być wykonywane w takt śpiewu.

52. HEJ DO ZABAWY!

Opracował Tadeusz Cz.

Melodia z „Małego śpiewnika” Bojarskiej.

Allegro moderato.

1. Hej chłopcy ki, hej dziewczynki Da-lej do za-ba-wy, Pó-ki główki
2. Gdy ma-zu-ra zabrzmią to-ny, Za-bi-je ser-^{ce} duszko, Dziewczę sobie

mf

mp

nam nie mę-czą Po-ważniej-sze sprawy, Dzi-staj o po--trze-by na-sze
zacznie nu-cić, Chłopczyk tupnie nóż-ka I o-bo-je nie--u-sto--ja,

starsi się kło-po-cą. My z swobo-dy ko-rzy sta-jąc Bawmy się o--cho-czo. 1. 2. Hop! hop! hop!
Lecz puszczą się w ta-ny. Wre za-ba-wa, wre we-so-ło. Bo-że mój ko-cha-ny.

dana, dana! Da-lej rażno wko-ło Hop, hop, hop! dana, dana! Bawmy się we-so-ło

Hej chłopczyki, hej dziewczynki,
Dalej do zabawy,
Póki główki nam nie męczą
Poważniejsze sprawy.

Dzisiaj o potrzeby nasze
Starsi się kłopotą,
My, z swobody korzystając,
Bawmy się ochoczo!

Hop! hop! hop! dana! dana!

Dalej rażno wkoło,

Hop! hop! hop! dana! dana!

Bawmy się wesoło!

Gdy mazura zabrzmiały tony,

Zabije serduszko,

Dziewczę sobie zacznie nucić,

Chłopczyk tupnie nóżką.

I oboje nie ustoją.

Lecz puszczą się w tany,

Wre zabawa, wre wesoło!

Boże, mój kochany.

Hop! hop! hop! dana! dana!
Dalej, rażno wkoło,
Hop! hop! hop! dana! dana!
Bawmy się wesoło.

SPOSÓB ZABAWY.

Figura 1. W takt śpiewu parami dokoła sali maszeruje dziatwa, trzymając się za ręce, przyczem wszystkie dziewczynki idą po stronie środkowej koła, a chłopcy po stronie zewnętrznej. Za każdym razem, po prześpiewaniu jednego wiersza, chłopiec puszcza rękę swojej dziewczynki i podbiega do następnej, idącej przed nim, której znowu podaje rękę. W ten sposób przy strofie pierwszej zmiana par dokona się czterokrotnie. Figura 2. Dziewczynki, biorąc się za ręce, tworzą koło. Wszyscy chłopcy opierają lewą rękę na prawem ramieniu stojących przed nimi dziewczynek. W takt śpiewu koło się obraca. Po prześpiewaniu każdego wiersza strofy chłopcy idą naprzód o jedną dziewczynkę, opierając jej lewą rękę na prawem ramieniu. I znowu figura ta powtórzy się czterokrotnie. Figura 3. Teraz chłopcy zamykają koło zewnętrzne, a idąc w takt śpiewu w stronę prawą, podczas kiedy dziewczynki wirują w lewo, koła tańczą rażno, przytupując na: „Hop, hop, hop“. Figura 4. Wszystkie dzieci, opierając ręce na biodrach, wykonywują jeden krok w połowie każdego wiersza, dziewczynki w prawo, chłopcy w lewo, zaś od połowy strofy zmieniają kierunek wykonywania „pas“, czyli ruch ten przy strofie: „Gdy mazura“ i t. d. aż do końca strofy powtórzą osiem razy. Figura 5. Dziewczynki, biorąc się za ręce, podnoszą je do góry i rozszerzają koło, chłopcy zaś węzłem przeplatają koło pod łukami rąk w ciągu całej strofy piątej, poczem każdy staje przy swojej parze. Wreszcie przy strofie ostatniej powtarzamy figurę 3.

53. NA SASANKI.

Tad. Czernawski.

1. Da - - lej w las w pię kny czas, Da - lej na sa -
2. Pie kny dzień, chmur ki cień Błę - ki - tu nie
3. A więc w las, wszyscy wraz, Da - lej na sa -

Dalej w las, piękny czas,
Dalej na sasanki!
One tam kwitną nam
Na bukiety, wianki.
Piękny dzień, chmurki cień
Błękitu nie mroczy.
Każdy rad ujrzeć kwiat,
Wiosny dar uroczy.
A więc w las, wszyscy wraz,
Dalej na sasanki!
One tam kwitną nam
Na bukiety, wianki.

SPOSÓB ZABAWY.

Figura 1. Strofa 1. Parami, trzymając ręce nakrzyż, okrążają dzieci boisko w takt piosenki. Figura 2. Strofa 2. Z par tworzą dwa koła, a trzymając się za ręce, jedno koło wykonywa w takt piosenki krok w prawo, drugi zaś krok w lewo, na zmianę przez całą strofę drugą. Figura 3. Strofa 3. Łączą się w pary, trzymając prawą rękę z prawą i balansując wszystkie to w prawo to w lewo, zręcznie, krokiem tanecznym posuwają się naprzód. Wreszcie pary zachodzą kołem, chłopcy opierają lewe ręce na biodrach, zaś dziewczynki na głowach, a prawe splecione trzymają nad głowami i przy ostatnich słowach: „Na bukiety, wianki...” obracają się parami na miejscu.

54. POLONEZ KOŚCIUSZKI.

Melodia narodowa.
Opracował M. Świerzyński.

Na - zwę tań - - ca ma pol - skie - go, a - le tań - - czyć go nie la - - two.

A do tań - ca niech brzmi śpiew, śpiew, śpiew, aż zrumie - ni li - ca krew, krew, krew.

Do Kościuszki poloneza
Stawaj żwawo, miła dziatwo!
Nazwę tańca ma polskiego,
Ale tańczyć go nie łatwo.

bis { A do tańca niech brzmi śpiew, śpiew, śpiew,
Aż zrumieni lica krew, krew, krew!

To bohater i człek prawy,
Dzielnie bronił polskiej sprawy
I podźwignął silną dłońią
Tych, co żywią i co bronią.

bis { Więc Kościuszcze niech brzmi cześć! cześć! cześć!
Gdy ten taniec będziem wieść, wieść, wieść.

Pod Krakowem jest mogiła
Ku czci tego bohatera.
Niechaj żyje Polska miła!
Niechaj wróg jej nie rozdziera!

bis { Więc Kościuszcze niech brzmi cześć! cześć! cześć!
Gdy ten taniec będziem wieść, wieść, wieść.

SPOSÓB ZABAWY.

Złączone w pary tak, że dziewczynki znajdują się wszystkie z jednej, zaś chłopcy z drugiej strony, krokiem posuwistym okrążają dzieci salę. Wszyscy chłopcy trzymają prawe ręce oparte na biodrze, zaś ręką lewą prawą rękę dziewczynki. Te ostatnie zaś prawą ręką trzymając lewą rękę chłopca, lewą samymi końcami palców dotykają

spódniczki. Przy strofie drugiej pary zachodzą środkiem sali jedna za drugą, przyczem stając naprzeciwko siebie, chłopiec i dziewczynka składają wzajemnie poważny ukłon, trzymając się za ręce. Następnie znów krocą obok siebie i tak zatrzymują się przed wychowawczynią. Przy słowach: „To bohater...” rozchodzą się pary, jedna w jedną, druga w drugą stronę, ażeby połączyć się w czwórki. Nim to jednak nastąpi, kiedy pary spotykają się pośrodku sali, zatrzymują się: tu chłopcy dziewczętom, zaś dziewczynki chłopcom składają głęboki ukłon, poczem łączą się w czwórki (tak ażeby chłopcy i dziewczęta stali na zmianę). Spotkanie i ukłony mają miejsce zawsze w przegrywce: „Więc Kościuszcze...”. Wreszcie do strofy ostatniej czwórki przed wychowawczynią rozchodzą się znowu w pary, okrążają salę, a na przygrywkę: „Więc Kościuszcze...” każdy swojej parze składa ładny ukłon i, kończąc śpiew, dzieci stoją przed wychowawczynią w takim szyku, w jakim rozpoczęły poloneza.
